

Piotr Włodkowski

"Sekty w Polsce a młodzież", Władysław Nowak, Olsztyn 1995 : [recenzja]

Collectanea Theologica 67/3, 232-234

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

niedopatrzenia (warto zamieścić na przykład kompletną mapę ludów omawianych w tekście) z pewnością nie odbierają dziełu waloru dość przejrzystego i kompetentnego, o wysokich aspiracjach kulturotwórczych, opisu głównych nurtów życia mieszkańców wielkiego i wciąż mało znanego w Europie kontynentu Czarnej Afryki.

Sebastian Musioł, Rybnik – Warszawa

Ks. Władysław NOWAK., *Sekty w Polsce a młodzież*, Wydział Duszpasterski Kurii Metropolitalnej, Olsztyn 1995, ss.120.

Współczesna epoka charakteryzuje się z pewnością gruntownymi przemianami zachodzącymi w sferze społeczno-politycznej. Jedną z oznak tych przemian jest upadek systemów politycznych, który łączy się z kryzysem instytucji i wartości. Człowiek znajdując się w nowych warunkach bardzo często gubi się w anonimowości, traci poczucie bezpieczeństwa i wspólnoty. I tu jako propozycja pojawiają się nowe religie, które chcą zaspokoić potrzebę tożsamości, harmonii, opieki i uznania. Dlatego szczególnie podatnym gruntem są dla nich tereny byłych krajów demokracji ludowej, w tym Polski. O tym, że problem, nie jest marginalny świadczy fakt, że na terenie naszego kraju działa przeszło sto zarejestrowanych związków i stowarzyszeń religijnych, a o zarejestrowanie każdego roku ubiega się kilkanaście następnych. Wśród nie zarejestrowanych działa wiele sekt wywierających szczególnie niebezpieczny wpływ na ludzi młodych. Sprawę tę podejmuje opracowanie księdza Władysława Nowaka, pt. *Sekty w Polsce a młodzież* omawiające rozmaite ugrupowania religijne czy pseudoreligijne działające w naszym kraju i usiłujące pozyskać sobie młodzież.

W części wstępnej Autor odpowiada na pytanie czym jest sekta, wskazuje postawy sprzyjające powstawaniu sekt oraz podaje kryteria różniczenia między sektami pochodzenia chrześcijańskiego, Kościołami oraz wspólnotami. Charakteryzuje też cechy specyficzne sekt: misjonarską gorliwość, przywództwo charyzmatyczne, posiadanie wyłącznej prawdy, ścisłą dyscyplinę, odchylenia doktrynalne (dotyczące autorytetu Biblii, pojęcia i obrazu Boga, Chrystusa i zbawienia) oraz techniki zniewolenia. Autor podejmuje również refleksję nad przyczynami atrakcyjności i powodzenia sekt w dzisiejszym świecie. Za istotniejsze uważa znużenie racjonalizmem, naukowością i materializmem oraz potrzebę doświadczenia transcendencji i tajemnicy, bezpieczeństwa i harmonii. Sekty wydają się na pierwszy rzut oka dawać człowiekowi poczucie wspólnoty, ciepło, opiekę i wsparcie. Oferują również pragmatyczną teologię sukcesu, proponują proste, gotowe odpowiedzi na skomplikowane pytania i sytuacje. Jawią się także jako ostoje czystości wiary, dają nową wizję świata oraz szanse stania się członkiem elity. To wszystko jest bardzo atrakcyjne ale niezwykle złudne. Prawdziwe jest natomiast to, że sekty są niebezpieczne, izolują się, domagają się od swoich członków zerwania więzi z rodzicami i rodziną, opuszczenia szkoły, pracy i przyjaciół. Następnie Autor przedstawia stosowane przez sekty techniki werbowania, a więc bombardowanie miłością, pochlebstwem, roz-

dawanie pieniędzy, posiłków i leków. Zwraca też uwagę, że grupą najwrażliwszą i najbardziej narażoną w obrębie Kościoła na obce wpływy jest młodzież, szczególnie wówczas, gdy nie ma ona oparcia we własnej parafii, nie uczestniczy aktywnie w jej życiu wspólnotowym. Autor spogląda również na sekty jako na problem duszpasterski. Sekty bowiem są nie tylko zagrożeniem dla Kościołów, ale też i pewną szansą. Są wyzwaniem Kościoła do ponownej i permanentnej ewangelizacji, są też wezwaniem do duchowej i duszpasterskiej odnowy kościelnych form ewangelizowania.

Po części wstępnej Autor przechodzi do prezentacji sceny ruchów religijnych w Polsce. Omawia zarówno tradycyjne sekty i grupy religijne, a więc te, które powstały w XIX wieku jak i istniejące i działające od kilku lat, a inspirowane duchowością systemów religijno-filozoficznych Dalekiego Wschodu. Z tych pierwszych charakteryzuje Mormonów oraz ruch Świadców Jehowy; opisuje ich genezę, stosowane przez nich techniki werbowania, strukturę organizacyjną oraz doktrynę z uwzględnieniem takich zagadnień jak: Biblia (sprawa literalnego rozumienia Biblii, manipulowanie tekstem biblijnym), Bóg (kwestia imienia Bożego, odrzucenie nauki o Trójcy Świętej), człowiek (wizja rajskiej ziemi), stosunek do świata. Z grup religijnych powstałych stosunkowo niedawno omawia: Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny Bhakti Yoga, Misję Boskiego Światła, Kościół Zjednoczenia, Kościół Wiedzy, Towarzystwo Medytacji Transcendentalnej oraz Dzieci Boga. W każdym przypadku charakterystyka dokonywana jest przez Autora według pewnego schematu, którego istotnymi elementami są osoba założyciela, czas i miejsce powstania ruchu względnie zarejestrowania w Polsce, cel ruchu, techniki werbowania, zasady etyczne oraz szkodliwość ruchu. Książd N o w a k zwraca też uwagę na obecność w Polsce ruchów pseudoreligijnych takich jak New Age czy satanizm.

Na zakończenie Autor ukazuje aspekt prawny sekt. Wskazuje na konieczność uzupełnienia prawodawstwa, które winno stać w obronie praw człowieka i podjąć inicjatywę ustawodawczą celem ustanowienia prawa chroniącego rodziców przed zabieraniem dzieci i młodzieży przez sekty i chroniące dzieci przed wykorzystywaniem ich w sektach. Omawia też postulaty tzw. Raportu Cottrella (dotyczącego działalności ruchów religijnych), które winny być brane pod uwagę przez każdy sąd odnoszący się do nowych ruchów religijnych. Przedstawia również istotne elementy postawy Kościoła wobec sekt, to znaczy umiejętność dzielenia się Ewangelią z członkami nowych ruchów religijnych, prowadzenie roztropnego dialogu oraz dostrzeżenie wartości pozytywnych. W dwudziestu jeden punktach podaje ABC postawy chrześcijanina w stosunku do sekt, rady dla młodzieży i dla rodziców (jak rozpoznać, że dziecko należy do sekty oraz jak mu pomóc i gdzie zwrócić się o pomoc – adresy Biura Informacji i Dokumentacji Nowych Ruchów Religijnych i Sekt Stowarzyszenia Civitas Christiana w Łodzi oraz Dominikańskiego Centrum Informacji o Nowych Ruchach Religijnych i Sektach w Krakowie).

Opracowanie, będąc rodzajem przewodnika, zdecydowanie nie wyczerpuje omawianej tu problematyki, jedynie jej dotyka. Podaje jednak elementarne wiadomości o sektach i zagrożeniach jakie ze sobą niosą. Jest na pewno cenną wskazówką dla rodziców, animatorów ruchów religijnych jak i bezpośrednio ludzi młodych, którzy są

najbardziej narażeni na oddziaływanie sekt. Pozwoli też ustrzec się przed zgubnym wpływem technik werbowania mających postać syntezy serdeczności i podstępny, a stosowanych przez nowe ruchy religijne, które coraz bardziej aktywizują się na naszym polskim gruncie.

Piotr Włodkowski, Warszawa

Studia Polonijne, tom 17, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1996, ss. 224.

Towarzystwo Naukowe KUL opublikowało na początku 1997 r. 17 tom Studiów Polonijnych (za rok 1996). Wydawane przez Instytut Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL (wcześniej – Zakład Duszpasterstwa i Migracji Polonijnej KUL) pismo ma już swoją tradycję. 1 tom *Studiów...* ukazał się w 1976 r. jako praca zbiorowa pod redakcją ówczesnego rektora KUL – M.A. Krąpca oraz B. Kumora, P. Tarasa i J. Turowskiego. Powyżsi redaktorzy zakresili wyraźnie profil periodyka. Mówiąc o Polonii nie sposób „nie dotknąć” równocześnie historii i teraźniejszości, kwestii społecznych i religijnych, ostatecznie zaś nie sposób nie umieścić całości refleksji w szerszym kontekście kulturowym, chciałoby się rzec – filozoficznym. W notce odredakcyjnej w 1 tomie twórcy i inicjatorzy *Studiów...* pisali: „Interakcja kulturalna z wielomilionową Polonią może przynieść wielkie korzyści dla Macierzy, dla Polonii i dla krajów jej „osiedlenia”. O piśmie wyrazili się wprost: „Pragniemy, aby służyły one (*Studia Polonijne* – E.S.) wzajemnemu zrozumieniu, zbliżeniu i umacnianiu pozycji kultury polskiej i Polonii w integrującym się świecie”.

W 17 tomie całość materiałów zebrana została w czterech blokach tematycznych: I. Artykuły; II. Informacje i sprawozdania; III. In Memoriam; IV. Recenzje. Według kolejności w I. bloku opublikowane zostały następujące opracowania:

- Jerzy J. S m o l i c z, *Polskie rodziny i australijska szkoła: zderzenie wartości*;
- Stefan W ó j c i k, *Praca kapłanów archidiecezji lwowskiej na Dolnym Śląsku*;
- Florian A n g h e l, *Polskie społeczności w Wielkiej Rumunii (1918-1940)*;
- Roman S t a n k i e w i c z, *Z dziejów oświaty polskiej w Łatgalii w okresie międzywojennym*;

– Piotr K. K u t y, *Der alte polnische Redensführer. Leon I Schedlin-Czarliński (1835-1918), nestor polskich parlamentarzystów w Niemczech (w 160 rocznicę urodzin)*.

Nie sposób dokonać w krótkiej prezentacji oceny każdego opracowania. Zwrócimy uwagę jedynie na dwa teksty, które koncentrują się na problematyce oświaty i szkolnictwa polonijnego.

J.J. S m o l i c z podejmuje zagadnienie roli australijskiego systemu edukacji w odniesieniu do procesu społecznej i kulturalnej integracji polskich emigrantów, którzy przybyli do Australii po 1980 r. Opierając się na przeprowadzonych badaniach ankietowych wśród australijskiej Polonii (szkoda, że ankietą objęto niewiele osób i rodzin) dochodzi do wniosku, iż aspiracje rodziców w odniesieniu do ich dzieci i ich